

MUISTIO

Satakunnan ympäristötietoisuus ja -kasvatusverkosto

1. kokous

Aika: Maanantai 17.11.2008 kello 13.30-16.00

Paikka: Pyhäjärvi-instituutti, Ruukinpuisto, Sepäntie 7, Kauttua

1. Avaus

SATAVESI-ohjelman ympäristötietoisuus ja -kasvatus -teemaryhmän puheenjohtaja Päivi Granö avasi kokouksen. Käytiin läpi esittelykierron. Kokoukseen osallistui 23 henkilöä.

2. Järjestäytyminen

Ympäristötietoisuuteen ja -kasvatukseen liittyvä verkosto- ja hanketoiminta on vilkastunut Satakunnassa viime vuosina, ja eri ryhmien sekä hankkeiden toiminnassa on paljon yhtäläisyyksiä. Sekä SATAVESI-ohjelman ympäristötietoisuus ja -kasvatus -teemaryhmä että Satakunnan ympäristökasvatusverkosto ovat toimineet Satakunnan alueen ympäristökasvatusasioiden parissa. Jotta yhteistyötä voitaisiin jatkossa järkeistää ja tehostaa, on nämä kaksi ryhmää päätetty yhdistää.

SATAVESI-ohjelman ympäristötietoisuus ja -kasvatus -teemaryhmän puheenjohtajana on toiminut vuoden 2006 lopusta alkaen Päivi Granö, joka on siirtynyt työskentelemään Lapin yliopistoon, eikä tämän vuoksi jatkossa ole käytettävissä puheenjohtajan tehtävään. Satakunnan ympäristökasvatusverkosto on toiminut vapaamuotoisemmin, eikä sillä ole ollut puheenjohtajaa. **Uuden ryhmän puheenjohtajaksi valittiin Anne Savola ja varapuheenjohtajaksi Johanna Thessler. Sihteerin tehtäviä hoitavat Minna Uusiniitty-Kivimäki ja Laura Puolamäki.**

Todettiin, että uuden ryhmän nimessä tulisi näkyä sekä ympäristötietoisuus että ympäristökasvatus. Nimeksi otetaan tässä vaiheessa **Satakunnan ympäristötietoisuus ja -kasvatusverkosto. Ehdotuksia sopivaksi lyhenteeksi voi toimittaa sihteerille** sähköpostitse ennen seuraavaa kokousta. Verkoston kokoontumisia pyritään pitämään 2-4 kertaa vuodessa. Toimintaan kuuluvat niin kokoukset kuin seminaarityyppiset tapaamiset, tutustumiset yms.

3. Ympäristötietoisuus Pyhäjärvi-instituutin hankkeissa

Anna Paloheimo esitteli **Köyliönjärven ja -joen ulkoisen kuormituksen vähentäminen (KULKU)** -hanketta (liite 1). Todettiin, että vaikka hankkeessa keskitytään vesiensuojeluasioihin, kyläsuunnittelun yhteydessä nousee esiin myös paljon muita ympäristöasioita.

Marjo Tarvainen esitteli alkamassa olevan VOPPE-hankkeen, **Vesiensuojelun ja vesistökuunnostuksen oppimisverkoston** (liite 2). Hankkeen kohderyhmänä ovat erityisesti ammattilaiset, mutta koulutustilaisuuksiin voivat osallistua myös muut tahot, mikäli koulutus sisällöltään heitä palvelee.

Käytiin keskustelua erityisesti opettajille suunnatusta opetusmateriaalista. Opetusmateriaalia ei tässä vaiheessa ole rajattu tietylle asteelle. Hankkeessa voidaan hyödyntää SATAVESI-ohjelman ympäristötietoisuus ja -kasvatus -ryhmän viime vuonna tekemiä suunnitelmia kouluille suunnatusta opetuspaketin kokoamisesta. Työ jäi SATAVESI-ohjelmassa resurssien puutteen vuoksi kesken. Vesistöjen hoitoyhdistyksille toteutettiin kuitenkin kysely, jolla kartoitettiin kouluille sopivia retkikohteita, paikallisten ihmisten joukosta löytyviä kohteiden "asiantuntijoita" sekä yhdistyksissä jo mahdollisesti tehtyä koulu yhteistyötä. Kyselyn tuloksena saadut tiedot oli tarkoitus liittää opetuspaketin yhteyteen. Opetuspakettia kannattaa hyödyntää myös tiedotuksellisesti siten, että sen yhteydessä viedään eteenpäin tietoa esimerkiksi koulujen ulkopuolisten oppimis-ympäristöjen kehittämiseen liittyvästä rahoitusmahdollisuudesta. Myös opettajien veso-koulutuksia pyritään hyödyntämään ja tarjoamaan niihin koulutuspäiviä vesistöteemasta.

Ympäristöhallinto toteuttaa maaliskuussa 2009 tiedotuskampanjan haja-asutuksen jätevesien käsitte-lystä. Kampanja toteutetaan yhdessä yhteistyötahojen kanssa; satakuntalaisista hankkeista mukana tulevat olemaan muun muassa VOPPE-hanke sekä haja-asutuksen jätevesien käsittelyn neuvontahanke HAJATKO, jota Satafood toteuttaa.

4. Ajankohtaista

Minna Uusiniitty-Kivimäki esitteli SATAVESI-ohjelman ajankohtaisia asioita:

- Painopisteitä 2008-2009:
 - Vesistöalueryhmät: v. 2007 laadittujen kehittämisohjelmien toteutuksen edistäminen
 - Teema- ja vesistöalueryhmien toiminnan kehittäminen
 - Kansalaistoiminnan tukeminen
 - Selkämeren teemavuoden toteuttaminen ja vaikuttavuuden arviointi
 - Ympäristöyrittäjyyden tukeminen – erillinen hankeosio, jota Pyhäjärvi-instituutti toteuttaa
- Vesistöalueryhmät
 - Selkämeri
 - Teemavuoden toteuttaminen
 - Ylimaakunnallinen ja kansainvälinen yhteistyö
 - Muuttuva Selkämeri -hanke
 - Eurajoki-Lapinjoki
 - Alueen toimijoiden kohtaamispaikka – ajankohtaisten asioiden läpikäynti
 - Vilkasta hanketoimintaa
 - Kokemäenjoki
 - Kokemäenjoen käyttötieto -hanke
 - Kiikoisten reitin säännöstelyn kehittäminen
 - Tulvasuojelu
 - Karviaanjoki
 - Karviaanjoen kunnostusohjelman 2007-2015 toteuttaminen
 - Vilkasta hanketoimintaa
- Teemaryhmät
 - Menetelmät ja teknologia
 - Toiminta vähäistä
 - Ryhmän roolin selkiyttäminen
 - Ympäristötietoisuus ja -kasvatus
 - Yhteistyöverkostojen tiivistäminen ja uudelleenorganisointi: yhdistyminen Satakunnan ympäristökasvatusverkoston kanssa
 - YTY-ryhmä
 - Lounais-Suomen ympäristöohjelman seuranta
 - Tutkimustoiminnan edellytysten parantaminen
- Kansalaistoiminta
 - Koulutusten järjestäminen
 - Yhteistyössä eri toimijoiden kanssa
 - Kansalaistoimijoiden yhteistyön edistäminen
 - Oman vesistön seuranta
- Tapahtumia ja tilaisuuksia
 - Satakunnan ympäristökasvatusverkoston tapaaminen 3.6.
 - Selkämeren teemavuoden avajaiset 5.6. kaikilla Satakunnan rannikkopaikkakunnilla
 - Mm. Loma-asuntomessut Reposaaressa 13.6.-6.7., SuomiAreena 15.7.
 - Teemavuoden muut tapahtumat: www.rauma.fi/selkamerivuosi
 - Omatoiminen vesistöseuranta –koulutus 16.6.
 - Karviaanjoki-ekskursio 19.8.
 - SATAVESI ja Pro Saaristomeri -kesäretki Selkämerelle 2.9.
 - Pro Yhteiset vesistöt –luentosarja syyskuun tiistait (4 luentoa)
 - Maatalouden vesiensuojeluretki 24.9. peruuntunut
 - Vesistöalueryhmien 7. kokoukset:
 - Karviaanjoki 7.10., Selkämeri 17.10., Eurajoki-Lapinjoki 30.10., Kokemäenjoki 7.11.
 - SATAVESI-ohjelman ja hankerahoittajien palaveri 28.10.
 - Ympäristötietoisuus ja -kasvatusverkosto 17.11.
 - SATAVESI vuosikokous 3.2.
- Lisätietoa: www.ymparisto.fi/satavesi

Laura Puolamäki esitteli Satakunnan ympäristökoulun ja Lounais-Suomen ympäristökasvatuksen sateenvarjoryhmän ajankohtaisia asioita:

- Satakunnan ympäristökoulu. Kulttuuriympäristökoulutuksessa ja kasvatuksessa.
 - Hankkeen toteutus 2008-2010
 - Painopisteenä kulttuuriympäristö
 - Pori ja Rauma mukana koko hankkeen ajan, muut kunnat vaihtuvat vuosittain
 - Opetussuunnitelmiin integroitujen opetuspakettien kehittäminen yhdessä verkostokumppanien ja koulujen kanssa

- 2008 Raumalla kulttuurikorttipilotti, Eurassa Kauttuan Ruukinpuistoon liittyvä Pulu-hanke, Uivilassa Leineperin kulttuuriympäristön opetuspaketti, Porissa teollisuushistoriaan liittyvä opetuspaketti
 - Kohteisiin ja teemoihin liittyen yleisöluentoja, näyttelyitä, opastuksia, nettijulkaisuja
 - Täydennyskoulutusta
 - Lisätietoa: www.ymparistokoulu.utu.fi
 - Lounais-Suomen ympäristökasvatuksen sateenvarjoryhmä
 - Perustettu keväällä 2008
 - Haavi – Varsinais-Suomen ympäristökasvatusyhdistys Ry, Pirjo Rinne
 - Turun arkkhiippakunnan ympäristötoimikunta/Martin seurakunta, Lasse Mustonen
 - Loimaan seutukunnallinen nuorisotoimi/Loimaan kaupunki/Nuorisopalvelut/Senu, Henna Rusi
 - Lounais-Suomen Metsäkeskus, Mikko Savolainen
 - Lounais-Suomen Metsäkeskus, Matti Kari
 - Lounais-Suomen ympäristökeskus, Merja Haliseva-Soila
 - Lounais-Suomen ympäristökeskus/Satavesi-ohjelma, Minna Uusiniitty-Kivimäki
 - Porin kaupunki/Meri-Porin lukio, Hanna Numminen
 - Pyhäjärvisseudun ympäristötoimisto, Johanna Thessler
 - Rauman kaupunki, Juhani Korpinen
 - TY/ Satakunnan ympäristökoulu, Laura Puolamäki
 - Saaristomeren luontokoulu/Suomen saaristovaraus Kompassi, Lotta Hagman
 - Satakunnan luonnonsuojelupiiri, Niina Uusi-Seppä
 - Satakuntaliitto, Anne Savola
 - Satakunnan museo, Carita Tulkki
 - Satakunnan 4H-piiri, Harri Mäenpää
 - Turun ammattikorkeakoulu/Tekniikka, ympäristö ja talous, Sirpa Halonen
 - Turun yliopisto/Rauman opettajakoulutuslaitos Sataoppi, Jyri Halme
 - Turun yliopisto/Täydennyskoulutuskeskus/Alueellinen kehittäminen, Riina Plosila
 - Varsinais-Suomen Agendatoimisto/Energiatoimisto Jaana Itälä-Laine
 - Varsinais-Suomen liitto Timo Juvonen
 - Toimintasuunnitelma käsitellään 26.11.08
 - Kaikki mukaan kommenttirinkiin! – Ohjeet toimitetaan sähköpostitse
 - Lounais-Suomen ympäristökasvatusstrategia laaditaan vuonna 2009, vaikuttamisen aika alkaa nyt => Satakuntaan maakunnallinen työryhmä?

Puheenjohtaja toi lisäksi esiin, että Turun yliopiston Reposaaressa sijaitsevan ympäristöntutkimuslaitoksen sulkemisen vuoksi **Merenkulkualan koulutus- ja tutkimuskeskus on käynnistämässä hankkeen luonnontieteellisen tutkimustyön aktivoimiseksi Satakunnan alueella**. Tutkimuskoordinaattori aloittaa työnsä helmikuussa.

5. Ryhmän toimintasuunnitelma 2009

Luonnos ryhmän toimintasuunnitelmaksi esiteltiin (liite 3). Toimintasuunnitelmaan on tässä vaiheessa kirjattu tavoitteita hyvinkin pitkällä tähtäimellä, jotta ryhmän rooli olisi paremmin jäsennettävissä. **Toimintasuunnitelmaa voi kommentoida 15.12.2008 saakka sihteerille (MUK). Myös koulutustoiveita voi esittää tänä aikana.** Tulossa ensi vuonna on äänimaisemiin liittyvä koulutustilaisuus, mutta muilta osin teemat ovat tois- taiseksi avoinna. Asiakohdan 7 käsittelyn yhteydessä päätettiin, että **yksi koulutustilaisuus järjestetään mediayhteistyötä.**

Timo Pukkila toi esiin, että ryhmän kannattaa panostaa erityisesti kouluyhteistyöhön – tällä sektorilla ei Satakunnassa ole muita vastaavatyypisiä toimijoita.

6. Selkämeren teemavuosi

Pirjo Pihlainen kertoi Selkämeren teemavuoden etenemisestä:

- Toimintamuodot
 - Selkämeren merialueeseen ja sen valuma-alueeseen liittyvät yleisötilaisuudet ja tapahtumat
 - Selkämeren suojelemaan, kulttuuriperintöön ja tunnettavuuteen liittyvien hankkeiden edistäminen
 - Yhteistyöfoorumi asiantuntijoille - workshopit ja seminaarit
- Tapahtumat
 - Avajaiset 5.6.2008: Satakunnan rannikkopaikkakunnilla erilaisia tapahtumia
 - Kesällä painotus yleisötapahtumissa, joita muun muassa Reposaaressa loma-asuntomessut 2008, Suomi-Areena 2008 ja 2009, lukuisat matkailu- ja kulttuuritapahtumat yms., kesäkuussa 2009 Satakunta Senaatintorilla
 - Syksyllä, talvella ja keväällä asiapitoista ohjelmaa, esim: Tunne meri- ja Pro yhteiset vesistöt – yleisöluentosarjat, Säilyykö Selkämeri sinisenä? –seminaari 18.9.2008, workshopit ja seminaarit asiantuntijoille mm. Selkämeren tutkimuksen kehittämisestä, rannikkostrategian laatimisesta ym.
 - Teemavuoden loppuseminaari 16.9.2009 Helsingissä
 - Lisätietoa: www.rauma.fi/selkamerivuosi

- Muuta toimintaa, esim:
 - Selkämeri luontodokumentti –hanke (Luontotalo Arkki)
 - Selkämeri ja minä – lyhytelokuvien käsikirjoituskilpailu (SEKK)
 - Freinet-koulu (Rauma): Selkämeriopetusta (MKK)
 - Valinnainen biologian kurssi Selkämerestä rannikkokuntien lukioissa (Satakunnan ympäristökoulu, SATAVESI)

Ari Impola kertoi Selkämeri ja minä –käsikirjoituskilpailun etenemisestä. Hankkeen **tavoitteena on tuottaa 12 Selkämeriaiheista lyhytelokuvaa elokuvakummien tuella. Kilpailuun osallistuneet käsikirjoitukset kuvaavat hyvin sitä, kuinka kattavasti elokuvan keinoin voidaan toteuttaa ympäristökasvatusta.** Asiaan ovat tarttuneet hyvin monenlaiset ihmisryhmät: keski-ikäiset miehet, invalidit, lapset ja nuoret jne. Hanke on poikunut myös kansainvälistä yhteistyötä. Tällä hetkellä Satakunnasta etsitään yhteistyökoulua toteuttamaan elokuvaa "Tarinoita yli Selkämeren" yhdessä ruotsalaisen Sollentunan koululaisten kanssa.

Tähän mennessä valmistuneista elokuvista Porin Kellahden medialeirillä on toteutettu "Selkämeren olioita ja ihmeitä". "Lapsuuteni meren rannalla" (Pori, Ahlainen) on toteutettu yhteistyössä liikuntavammaisten kanssa. Elokuva on menossa valtakunnalliseen levitykseen Invalidiliiton kautta sekä kansainvälisille elokuvafestivaaleille. "Kohtalokas mutta Kaunissaari" (Eurajoki) on ollut vastikään ensi illassa ja 25.11. ensi-iltaan on tulossa "Hiljaisuuden tankoja", joka on kuvattu Siipyyssä (Kristiinankaupunki). Talven aikana valmistuu useita muita elokuvia liittyen mm. Selkämeren majakoihin ja Lyttilän alueella aikeiden kuluessa tapahtuneisiin muutoksiin.

Kolmea elokuvaideaa haetaan edelleen mm. koulujen kautta. Pyrkimyksenä on saada myös talvisia Selkämerielokuvia siten, että kokonaisuus kattaa koko rannikkoalueen. Jo nyt elokuva-aiheita on Kaskisten ja Rauman väliltä. Elokuvia tullaan esittämään mm. kouluilla opetuksen yhteydessä, Satakunta Senaatintorilla -tapahtumassa, hankkeen elokuvien ensi-iltojen yhteydessä ja Blue Sea Film Festivaaleilla. Merja Haliseva-Soila ehdotti, että elokuvahanketta voitaisiin tarjota esiteltäväksi seuraaville ympäristökasvatuspäiville.

Lisätietoa Selkämeri ja minä –elokuvahankkeesta: www.meka.tv/selkameri/

7. Satakunnan kulttuuriympäristöohjelma

Niina Uusi-Seppä esitteli Satakunnan kulttuuriympäristöohjelman laatimista, sen tavoitteita sekä PiSaRa-hanketta, jonka yhteydessä ohjelmaa laaditaan. Esitys on muistion liitteenä 4. **Sovittiin, että alkuvuodesta ohjelman ollessa luonnosvaiheessa se lähetetään kommentoitavaksi verkostolle.** Kirsi Mäki toi esille, että oppilaitosten vahvuuksia, kuten Porin metsäopiston asiantuntemusta ja resursseja, voidaan hyödyntää kulttuuriympäristöjen hoidossa ja muissa aihepiiriin liittyvissä asioissa.

Ryhmässä ympäristötietoisuuden edistämistä pidettiin niin kulttuuriympäristöjen kuin monien muidenkin teemojen osalta erityisen tärkeänä asiana – esimerkiksi lehdistöä tulisi saada paremmin mukaan ja uutisoimaan ympäristöteemoista. Tätä pyritään ensi vuonna erityisesti edistämään järjestettävän koulutustilaisuuden avulla.

8. Muut asiat

Esimerkkinä käytännön ympäristötyöstä, jolla voidaan "herätellä" tavallisten ihmisten ympäristötietoisuutta Hannele Pohjavirta kertoi Puhdas Valkjärvi ry:n hankkimista jätesäiliöistä. Koska Pomarkun kunta ei ylläpidä Valkjärven alueella mökkiläisille tarkoitettua jätepiestettä, investoi yhdistys omiin lukittaviin jätesäiliöihin, joita on tähän mennessä kolmella kahdeksasta mökkitiestä. Jätehuoltoa rahoitetaan palvelun käyttäjiltä kerättävillä osuismaksuilla. Toimintatapa on saanut alueen mökkiläisiltä kiitosta, ja yhdistys on saanut jätehuoltomintansa myötä myös paljon uusia jäseniä.

Merja Haliseva-Soila kertoi Suomalaisen tiedeakatemian kokoamasta Parasta ennen –dvd:stä, joka sisältää ohjelman evoluutiosta ja luonnon muutosvauhdista virikkeeksi biologian opetukseen. Dvd jaetaan Laura Puolamäen kautta kuntien koulutoimille ja koulujen käyttöön.

9. Seuraava kokous

Seuraava kokous pidetään **huhtikuussa Kankaanpäässä**. Tarkempi aika ja paikka ilmoitetaan myöhemmin.

10. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 16.00.

Muistion laati
19.11.2008
Minna Uusiniitty-Kivimäki

Liitteet:

1. Köyliönjärven ja -joen ulkoisen kuormituksen vähentäminen KULKU-hanke
2. Vesiensuojelun ja vesistökuunnostuksen oppimisverkosto
3. Toimintasuunnitelma 2009
4. Satakunnan kulttuuriympäristöohjelma 2009-2015